

Åtföljdes denna rättighet af skyldigheten att äfven aflöna samma presterskap, så vore orimligheten icke så stor, ehuru den äfven detta oaktadt vore stor nog, då saken gäller mera det andliga än det lekamliga, men nu är icke ens detta förhållandet; tvärtom, är denna rättighet en inkomstkälla, som i en mindre samvetsgrann innehafvares hand kan vara ganska indräktig, då själavården säljes till den högstbjudande eller till gamla utlefvade gubbar, som snart lemna rum för nya spekulanter.

Grunderna, på hvilka dessa rättigheter hvila, äro mångahanda och af olika betydelse, hvilket äfven gaf Rikets Ständer anledning att för några riksdagar sedan aflåta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, åsyftande att få denna sak utredd, men något resultat har här af mig veterligen icke vunnits. — Emellertid är saken af den stora vikt, att alla hinder böra undanröjas på hvad sätt det än ske kan, ty det gäller här en af mensklighetens heligaste rättigheter, hvilka icke längre kunna vara undertryckta i ett land som gör anspråk på civilisation och kristendom; och det är derföre som jag härmed tager mig friheten föreslå, att en skrifvelse måtte till Kongl. Maj:t aflåtas, med underdånig anhållan att utredning måtte ske på hvad sätt jus patronatus-rättigheten må kunna afskaffas, och dessa församlingar få rättighet att välja sina egna själasörjare.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 22 Januari 1869.

G. Bjerkander.

N:o 22.

Af Herr G. C. Witt: Om upphäfvande af det stadgande i presterskapets privilegier, enligt hvilket presternas i städerna egande gårdar och lägenheter förklarats fria från borgerligt besvär och tunga.

Bland de fordna Riksståndens ännu kvarstående privilegier finnes ett stadgande, som man skulle tro längesedan hafva upphört att vara

gällande, om det icke helt nyligen blifvit tillämpadt. Det innefattas uti den artikel af Privilegia för Biskoparne och samtliga Presterskapet i Sverige af den 16 Oktober 1723, hvilken är försedd med rubriken *Til the Tionde*, och lyder sålunda: »Vi vele och af serdeles gunst och Nåde efterlåta Presterskapet, samt Academiæ-, Gymnasii- och Scholæ-Betjente, i Städerne, sina Lagfångna, erfda, köpta och bygda gårdar, med sine egor och lägenheter i åker, eng, hagar, trögårdar, humblegårdar och kählgårdstomter, som inom Stadsens Jurisdiction äro belägna, fria från all borgerlig besvär och tunga, ehvad namn the hafva kan, så lenge the sjelfve eller theras Enkor och omyndige barn efter them samma theras egna gårdar besittia, och icke någon borgerlig näring eller handtering drifva; i hvilken senare händelse the måtte undergå några emot theras handtering svarande onera realia till Stadsens bästa, ther handelen drifves. Men så snart någon annan sätter sig theri at bo, och anten under borgerskapet hörer eller någon borgerlig näring drifver och idkar, then skal under berörda frihet intet vara begripen, utan borgerlig besvär undergifven. Och ther så är, at någon Prest ästund köpa egendom eller bygga sig hus eller gård uti the Städer, ther Academier, Gymnasier eller goda Scholor äro, för sina Barns uptuchtelse skull, eller och the Hustrurs Enkiostånd, skal thet honom icke förvägras, utan skola slike vara under ofvanbemälte frihet förståndne, så vida the icke inlåta sig i någon borgelig näring, Staden till Præjudicium, dock kunna så väl the äldre som the senare innehafvare och egare af sådana hus och lärenheter, ther the ofrie äro, icke undandraga sig at betala til Staden Tomaren och then så kallade wret- eller jord-skatten, samt göra brandwacht, kommandes med vägröding inom Stadsens district at förhållas efter vanligheten».

Den nu anförda delen af presterskapets privilegier har icke undergått annan förändring, än att, på sätt Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 6 April 1810 förmåler: »Presteståndet — — — bifallit åtagandet af åtföljande onera för stadsegendomar, som tillhöra Ecclesiastiquepersoner, utan att af dem bebos».

Om i en stad, der tjugu eller trettio personer, på hvilka nämnde privilegium är tillämpligt, finnas, hvar och en af dessa köper ett af de värdefullare husen i stadens bäst bebyggda del, hvilket åtskilliga redan gjort, och de sedan på grund af privilegiet undandraga sig betala kommunalskatt för fastigheten och, när sådan likväl fordras, förskaffa sig Kongl. Maj:ts resolution, att privilegiet skall hållas i helgd, hvilket en person nyligen gjort, ehuru jag på grund af 9 § Regeringsformen är förhindrad att närmare redogöra för detta faktum, så blir skatten derigenom

genom mycket förökad för stadens öfriga innevånare, och således måste fattiga arbetare och andra medellösa personer, som ega små usla kojor i utkanterna af staden, vidkännas en skatteförhöjning till kommunens utgifter för den vattenledning, gaslysning och öfriga förmåner, hvarmed de privilegierade, utan att betala någonting, blifvit rikligare försedda, än de som bo i stadens aflägsnare delar. Ännu orimligare visar sig detta privilegium, då man tager i betraktande, att enligt nu gällande kommunal-lag, hafva de privilegierade lika rätt med stadens öfriga innevånare att bestämma kommunal-utgifter, och kunna således blifva i tillfälle att till sin egen fördel pålägga de öfriga innevånarne skatter, i hvilka de sjelfva ej deltaga med ett öre.

I en tid, då så väl prester som skollärare i allmänhet ega inkomster fullt motsvarande deras befogade anspråk, och då åtminstone de, som ega tillgångar att bygga eller köpa egna hus, ej kunna sägas sakna en anständig bergning, samt då skatternas jemnare fördelning allmänt payrkas, torde nämnda föräldrad privilegium omöjligen kunna försvaras, hvarför jag vördsamt föreslår:

att Riksdagen för sin del måtte besluta upphäfvandet af den här ofvan anförda delen af Privilegia för Biskoparna och samtliga Presterskapet af den 16 Oktober 1720, samt hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, de sådana å gärder måtte vidtagas, hvarigenom nämnda del af ifrågasvarande privilegier, så fort sig göra låter, upphör att vara gällande.

G. C. Witt.

N:o 23.

Af Herr C. Treffenberg: Om ändring i Riksdags-ordningens 23 §.

Under åberopande dels af de grunder, som af Herr Ridderstad blifvit anförda uti en af honom under förra riksdagen väckt motion i ämnet, dels ock af de ytterligare skäl jag haft äran anföra uti ett af mig till Andra Kammarens protokoll denna dag afgifvet yttrande, får jag vördsamt föreslå:

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 2 Häft.